

Wereda, Dorota

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. Sapiehowie. Epoki Kodnia i Krasiczyna. Roskosz-Kodeń 20-22 maja 2004 r.

Szkice Podlaskie 12, 187-189

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota Wereda

Instytut Historii Akademii Podlaskiej w Siedlcach

SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ NT. SAPIEHOWIE. EPOKI KODNIA I KRASICZYNA. ROSKOSZ-KODEŃ 20-22 MAJA 2004 R.

W dniach 20-22 maja 2004 r. do dawnej letniej rezydencji Radziwiłłów w Roskoszy koło Białej Podlaskiej przybyli historycy i badacze literatury z kraju (Białystok, Bielsko-Biała, Jarosław, Katowice, Lublin, Łódź, Opole, Siedlce, Toruń, Warszawa) i zagranicy (Brześć, Wilno), aby uczestniczyć w obradach międzynarodowej konferencji naukowej nt. Sapiehowie. Epoki Kodnia i Krasiczyna. Było to już XVIII spotkanie z cyklu Konferencji podlaskich. Temat i forma tej interdyscyplinarnej konferencji nawiązywały do spotkania z roku 2002, podczas którego obradowano na temat dziejów magnackiego rodu Radziwiłłów. Owocem międzynarodowej konferencji radziwiłłowskiej jest książka pt. *Radziwiłłowie. Obrazy literackie-Biografie-Świadectwa historyczne*¹.

Organizatorami obrad na temat rodu Sapiehów byli: Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania w Przemyślu, Kolegium Licencjackie UMCS w Białej Podlaskiej oraz Podlaska Fundacja Wspierania Talentów. Otwarcia konferencji dokonał prof. dr hab. Krzysztof Stępnik, a wykład inauguracyjny obrady nt. *Udział Sapiehów Kodeńskich w życiu publicznym województwa brzeskiego w XVII wieku*, wygłosił prof. dr hab. Andrzej Rachuba, który po przeprowadzeniu szczegółowej analizy wykazał, że Sapiehowie posiadali stosunkowo niewielki wpływ na sprawy publiczne. Przedstawiciele tego rodu wybierali inną drogę kariery: wojskową i funkcje przy dworze.

Tematyka obrad była bardzo różnorodna. Zdecydowana większość referatów poświęcona została epoce staropolskiej. Wiele wystąpień dotyczyło udziału Sapiehów w życiu politycznym. Dr Jacek Kaniewski przedstawił referat pt. *Sapiehowie na sejmie 1690 roku*, dr Aleksandra Skrzypietz, *Sapiehowie wobec elekcji księcia Conti (1697 r.)*. Szeroko reprezentowana była problematyka XVIII stulecia. Dr Adam Lisek omówił *Działalność polityczną Michała Sapiehy wojewody podlaskiego i innych przedstawicieli*

---

¹ *Radziwiłłowie. Obrazy literackie-Biografie-Świadectwa historyczne*, red. K. Stępnik, Lublin 2003.

tego Domu w okresie powtórnej elekcji Stanisława Leszczyńskiego w 1733 roku, dr Dariusz Rolnik przedstawił referat nt. *Sapiehowie na kartach pamiętników polskich czasów stanisławowskich. O roli i znaczeniu rodu u schyłku istnienia I Rzeczypospolitej*. dr Maciej Kucharski omówił *Działalność polityczną Kazimierza Nestora Sapiehy w dobie Sejmu Czteroletniego*, natomiast dr Zbigniew Kazmierczyk, zaprezentował *Sapiehów w pamiętnikach (1776-1809) Adama Jerzego Czartoryskiego*. Mgr Małgorzata Kamecka przybliżyła świat osiemnastowiecznych podróży w referacie nt. *Bywanie w świecie Kazimierza Nestora Sapiehy w świetle relacji z podróży do Francji*. Dr Wojciech Organiściak przedstawił *Rolę Sapiehów w kształtowaniu prawa Rzeczypospolitej szlacheckiej*. Udziału członków rodu Sapiehów w dziejach XIX stulecia dotyczyło wystąpienie dr Dariusza Nawrota pt. *Książę Aleksander Sapieha jako organizator armii litewskiej w 1812 roku*.

Sylwetki poszczególnych przedstawicieli rodu przedstawiały wystąpienia: prof. dra hab. Mirosława Nagielskiego, *Mikołaj Sapieha kasztelan wileński i jego związki z Kodniem*, dra Arkadiusza Michała Stasiaka, *Kajetan Sapieha-mit wojownika* oraz mgra Arkadiusza Czwołka *Lew Sapieha i Krzysztof Radziwiłł młodszy. Dzieje trudnej przyjaźni*. Postacie Sapieżanek zostały przybliżone w referatach dr hab. Bożeny Popiołek, *Sapieżanki w czasach saskich* i dr Iwony Kuleszy-Woronieckiej *Dzienniki Teofili Sapieżyny jako świadectwo epoki*.

Bogato reprezentowana była problematyka zaangażowania Sapiehów w działalność religijną. Prof. dr hab. Ivan Akinczic wygłosił referat nt. *Lew Sapieha i problem religijny w Wielkim Księstwie Litewskim*, dr Tomasz Kempa w wystąpieniu nt. *Kanclerz Lew Sapieha a Kościół unicki* szczegółowo przedstawiał, niemal dzień po dniu, działania kanclerza i jego wkład w sprawę unii brzeskiej, dr Dorota Wereda omówiła *Zaangażowanie Sapiehów w Cerkwi unickiej na terytorium województwa brzeskiego w XVII-XVIII wieku*, a mgr Joanna Panasiuk *Działalność religijną Jana Fryderyka Sapiehy w dawnym dekanacie janowskim*. Ogromnym zainteresowaniem cieszyły się referaty dotyczące wizerunku Matki Bożej Kodeńskiej: dra Dariusza Chemperka, *Błogosławion wina. Saskie źródło kodeńskiej legendy* i dr hab. Marii Olszewskiej, „*O świętości nieświętej*” (o „*Błogosławionej winie*” i „*Szacie Dejaniry*” Zofii Kossak-Szczuckiej”).

Kulturowego wymiaru działalności Sapiehów dotyczyły referaty mgr Brigity Žuromaitė *Sapiehowie w obliczu śmierci. Akty ostatniej woli sporządzone przez magnatów*, prof. dra hab. Jana Okonia, *Sapiehowie w dawnym teatrze szkolnym jezuitów*. Zaangażowanie Sapiehów na polu działalności artystycznej zostało omówione w referacie pt. *Sztuka na dworze Michała Antoniego Sapiehy (1711-1760)* przedstawionym przez dr Aistę Paliušyte-Lugovojienę z Instytutu Kultury, Filozofii i Sztuki z Wilna. W wystąpieniu tym zostały zaprezentowane inicjatywy budowlane Sapiehów w Czerlonie,

Dereczynie, Połocku, Słonimiu, Wilnie. Ikonografii związanej z dziejami rodu dotyczyły referaty dr Marii Kałamajskiej-Seed *Genealogia portretowa Sapiehów i jej twórcy*, mgra Szczepana Kalinowskiego *Ikonografia Sapiehów kodeńskich*, mgr Łucji Turczak *Genealogia portretowa książąt Sapiehów w kościele św. Anny w Kodniu* oraz mgra Jacka Studzińskiego *Kazimierza Stronczyńskiego opis starożytności Kodnia*. W niezwyklej scenerii dawnej gotyckiej Cerkwi Świętego Ducha w Kodniu wygłosili referaty Bronisław Seniuk *Cerkiew zamkowa Świętego ducha w Kodniu i inne cerkiewne fundacje Sapiehów. Aspekt budowlany, wyposażenie* oraz prof. dr hab. Ryszard Szczygieł *Początki miasta Kodnia*.

Problematyki źródłoznawczej dotyczył referat prof. dr hab. Anny Filipczak-Kocur nt. *Dokumenty dotyczące Sapiehów z Kodnia w CPAH Ukrainy a Kijowie*.

Dziejów Sapiehów w XX wieku dotyczyły referaty: prof. dra hab. Kazimierza Karolczaka *Krasiczyn i Sapiehowie w rękopiśmiennej spuściznie Dzeduszyckich*, prof. dra hab. Zbigniewa Zaporowskiego *Działalność polityczna i społeczna ks. Eustachego Sapiehy w Drugiej Rzeczypospolite*, dr Aliny Kochańczyk *Matylda i Paweł Sapiehowie: świat wartości arystokracji w XX wieku*, dra Piotra Boronia *Myśl historyczna w „Podróży do krajów słowiańskich” Aleksandra Sapiehy*, dra Jacka Szpaka *Europa Zachodnia i Rosja w opinii ks. Leona Sapiehy*.

Obradom towarzyszyły burzliwe dyskusje. Ciekawe rezultaty przyniosła konfrontacja specjalistów różnych specjalności: historyków, historyków sztuki i polonistów. Teksty referatów zostaną opublikowane przez wydawnictwo UMCS w Lublinie w serii *Obrazy Kultury polskiej*.

Oprócz udziału w obradach uczestnicy konferencji zapoznali się z kulturowymi śladami obecności Sapiehów na Podlasiu. Zwiedzanie Kodnia i odsłonięcie słynącego cudami obrazu Matki Bożej Kodeńskiej. oprócz wymiaru naukowego z pewnością dla wielu przyjezdnych z różnych stron Polski i zza zagranicy było okazją do poznania dziedzictwa kulturowego Podlasia oraz walorów turystycznych i krajoznawczych tego regionu.